

ції, кредитування широкомасштабних інфраструктурних проєктів, вирівнювання рівня розвитку окремих регіонів та інші. В їх функції також входить пошук потенційних позичальників, експертиза проєктів, та контроль за цільовим використанням коштів.

Світовий досвід свідчить, що Банки розвитку спроможні виконати своє головне призначення, коли вони мають спеціальний статус, який закріплений відповідним законом, в якому і визначено призначення та основні напрямки діяльності даного банку. Для успішної діяльності Банку розвитку необхідно, щоб капітал даного банку був достатнім для вирішення визначених завдань. Досить важливим є і визначення механізму діяльності даного банку, який би з одного боку забезпечував процес формування та спрямування ресурсів на чітко визначені цілі, а з іншого, забезпечував прозорість та ретельний контроль за цільовим використанням цих ресурсів з метою уникнення зловживань.

Література

1. Інвестиції в основний капітал за джерелами фінансування. [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

УДК 336.71

Т. В. Запаранюк, здобувач кафедри банківської справи,
Тернопільський національний економічний університет

ГРОШОВО-КРЕДИТНІ ВАЖЕЛІ СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Необхідним елементом комплексу заходів щодо подолання економічної і фінансової кризи є ефективне використання інструментів грошово-кредитної політики задля стимулювання кредитної активності банків як основи забезпечення виробничого зростання і активізації інвестиційного процесу, спрямованого на оновлення і модернізацію підприємств усіх секторів і галузей національного господарства. Роль грошово-кредитної політики Національного банку України у подоланні кризових явищ в еконо-

міці має пріоритетне значення не лише з точки зору підтримання фінансової стійкості банківської системи і недопущення наростання інфляційних процесів, але й з точки зору створення об'єктивних передумов для переходу економіки у фазу зростання, накопичення виробничого потенціалу і задіяння інвестиційних потужностей. У цих умовах постає проблема адекватного вибору стратегічної спрямованості грошово-кредитного регулювання, яке б давало змогу вирішувати ті масштабні проблеми, із якими зіштовхнулась національна економіка в останній період під час фінансової кризи.

Очевидно, що кінцевою метою монетарної політики не може бути лише зниження показника інфляції або підтримка цінової стабільності. Потрібно розуміти, що певне помірне зростання цін завжди є притаманним нормальному економічному розвитку. Утім, Національний банк та уряд природно не повинні провокувати цінові шоки, гіперінфляцію чи дефляцію, котрі по суті стримують економічне зростання. Насправді, монетарна політика, яка з метою стабілізації економіки стимулює сукупний попит, у тому числі й за рахунок інвестиційної складової, спричиняє зростання реального ВВП у напрямі до потенційного рівня. Але зростання інвестицій — це не тільки збільшення попиту на інвестиційні товари в галузях економіки, що їх виробляють, а й нагромадження капіталу в галузях, які купують інвестиційні товари. Одна й та сама величина інвестицій, по-перше, спричиняє приріст сукупного попиту, а по-друге, неминуче впливає на обсяг сукупного капіталу. Отже, впливаючи на ділову активність в економіці, монетарна політика дістає здатність збільшувати обсяг виробництва за рахунок підтягування сукупного попиту до потенційного ВВП. Таке зростання реального ВВП є результатом стабілізаційної політики держави, спрямованої на забезпечення в економіці повної зайнятості та активізацію інвестицій.

У той же час роль грошово-кредитної політики у стимулюванні стабільного економічного розвитку України виявляється поки що недостатньо, адже головним провідником такого впливу, тобто засобом передачі монетарних імпульсів, є кредитна діяльність банківської системи країни. Вирішенню проблеми максимального залучення банківських інститутів у реформування економіки та активізації інвестицій у реальний сектор могла б сприяти грошово-кредитна політика, орієнтована на збільшення кредитного потенціалу банківської системи. Вирішення даної проблеми може бути здійснене за наступними основними напрямками.

По-перше, збільшення рефінансування комерційних банків з боку Національного банку за рахунок розширення кредитування під заставу цінних паперів. Тим самим може бути забезпечене сприяння розвитку вторинного фондового ринку. Доцільно також поступово знижувати процентні ставки по інструментах рефінансування і наближувати їх до ставок внутрішнього грошового ринку.

По-друге, придбання на певних умовах тих або інших кредитів комерційних банків спеціалізованими державними агентствами або самим Національним банком України, що має забезпечувати можливості мінімізації кредитного ризику за тими проектами, що фінансуються комерційними банками відповідно до стратегії державної економічної політики.

По-третє, створення спеціалізованих банків реконструкції і розвитку, можливо, за галузевим принципом. Надання державою в особі Національного банку України цим банкам значних ресурсів при забезпеченні жорсткого контролю за цільовим і ефективним використанням відповідних коштів.

По-четверте, надання державою також в особі центрального банку довгострокових кредитів комерційним банкам з метою кредитування тих або інших пріоритетних проектів загальноекономічного розвитку.

Важливими умовами зростання кредитної активності банківської системи щодо реального сектора економіки є також вирішення завдань із підвищення ефективності управління кредитним ризиком, чому мають сприяти прийняття на державному рівні заходів, пов'язаних із забезпеченням захисту прав банків як кредиторів, зокрема через уніфікацію і розвиток системи реєстрації майна і майнових прав; виключення застави із конкурсної маси у разі банкрутства боржника; спрощення і уніфікацію процедур звернення стягнення на предмет застави; розширення можливостей використання позасудових процедур стягнення на нерухоме майно, що є предметом застави.

Банки можуть відігравати важливу, якщо не визначальну, роль у модернізації економіки, проте ресурсні і капітальні можливості українських банків сильно обмежені. При цьому достатньо очевидно, що масштабні інвестиції в економіку та інфраструктуру України потрібні найближчими роками. Відтак роль грошово-кредитної політики Національного банку щодо розширення ресурсних можливостей комерційних банків та посилення їхнього впливу на реальний сектор господарства матиме визначальний характер для забезпечення стабільних темпів економічного зростання в Україні на найближчу перспективу.

Таким чином, збільшення кредитного потенціалу комерційних банків і відповідне збільшення кредитних вкладень у реальний сектор економіки можуть сприяти вирішенню завдань її модернізації та інноваційного розвитку. Активна грошово-кредитна політика, зокрема, у сфері рефінансування кредитних інститутів, сприятиме збільшенню кредитного потенціалу банківського сектора, зростанню ролі банків у модернізації економіки та стимулюванні інвестицій.

УДК 330.142.211; 338.242

С. В. Захарін, канд. екон. наук,
старший науковий співробітник,
Державна установа «Інститут економіки
та прогнозування НАН України»

ПРОБЛЕМИ АКТИВІЗАЦІЇ КРЕДИТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Згідно з даними Міністерства економіки України, обсяг виданих банками кредитів станом на 01.01.2009 досяг 734,0 млрд грн, що на 72 % більше проти аналогічного показника станом на 01.01.2008 [1, с. 124]. Обсяг короткострокових кредитів станом на 01.01.2009 досяг 222,0 млрд грн, довгострокових — 512,0 млрд грн [1, с. 125]. Отже, може скластися враження, що структура кредитування української економіки є прийнятною, оскільки більшість виданих кредитів має довгостроковий (тобто, інвестиційний) характер. Насправді така оцінка була б передчасною, оскільки 85 % виданих довгострокових кредитів спрямовано на реалізацію іпотечних проектів (придбання нерухомості, в тому числі квартир і будинків).

Таким чином, на практиці спостерігаємо незадовільну (з точки зору відтворювального процесу) структуру використання ресурсів, у якій завелика питома вага короткострокових фінансових джерел, що приводить до зменшення інвестиційного потенціалу реального сектора економіки.

З метою забезпечення належних умов кредитування комерційними банками інвестиційної діяльності суб'єктів підприємництва, необхідно запровадити ефективне управління ліквідністю